

SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU STAŻU W PLACÓWCE GAN BALAGAN W SOFII, W BUŁGARII

Między 22 czerwca, a 6 lipca 2025 roku Panie Patrycja Pawlik, Anastazja Steckiewicz, Ewelina Olejnik, Kamila Purgat, Olha Hrab oraz Pan Krzysztof Fydryszek odbyli zagraniczny staż w przedszkolu Gan Balagan, które mieści się przy Ekzarh Yosif Street w Sofii w Bułgarii. Staż trwał łącznie 12 dni. Opiekunem administracyjnym oraz tłumaczem był Pan Marcin Gołda, dyrektor przedszkola NUBO.

Celem stażu było zdobycie wiedzy i doświadczenia w zakresie nauczania dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) z wykorzystaniem elementów edukacji żydowskiej. Głównymi zadaniami stażystek były obserwacja, asystowanie oraz praktyka w placówce założonej i prowadzonej przez lokalną społeczność żydowską.

Gan Balagan jest żydowskim przedszkolem znajdującym się w Sofii, stolicy Bułgarii. Do przedszkola uczęszcza około siedemdziesięcioro dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Placówka Gan Balagan tworzy przestrzeń, w której ba nowo odnawiająca się społeczność żydowska ma szansę rozwijać u dzieci poczucie tożsamości narodowej, przynależności oraz daje dzieciom możliwość odkrywania swoich korzeni. Dzieci, których rodziny są częściowo związane z Judaizmem, mogą wspólnie uczyć się o swojej kulturze, wartościach i celebrować Żydowskie święta, co ciekawe do przedszkola uczęszcza też dziecko z rodziny muzułmańskiej, głównie ze względu na zachowanie koszerności pożywienia.

Głównym zadaniem uczestników podczas pierwszego tygodnia stażu (23.06 - 28.06.2025r.) była obserwacja placówki, pracy nauczycieli oraz dzieci. Stażyści na czas trwania szkolenia **zostali przydzieleni do poszczególnych grup wiekowych.** Pani Anastazja Steckiewicz wraz z Panią Patrycją Pawlik prowadziły obserwacje w grupie najstarszej dzieci 5 i 6 letnich. Pani Ewelina Olejnik wraz z Panią Kamila Purgat zostały skierowane do grupy najmłodszej (dzieci w wieku od 3 do 4 lat). Pan Krzysztof Jonasz Fydryszek wraz z Panią Olhą Hrab prowadzili obserwacje w grupie dzieci w wieku 4-5 lat. Każda z grup znajdowała się w osobnej sali.

Podczas pierwszego tygodnia stażu uczestnicy zaobserwowali metody pracy z dziećmi, które funkcjonują w placówce Gan Balagan. Przedszkole funkcjonuje zgodnie z założeniami filozofii Reggio Emilia. Jest to podejście edukacyjne w którym dziecko stoi w centrum uwagi i jest postrzegane jako kompetentne, ciekawe świata i pełne potencjału, niejednokrotnie wyznaczające kierunek edukacji – co mogli zaobserwować uczestnicy stażu podczas wizyty w przedszkolu Gan Balagan.

Filozofia Reggio Emilia zachęca dzieci do eksplorowania otoczenia, wyrażania siebie poprzez różnorodne „języki” (np. przez ruch, taniec, twórczość plastyczną, konstruowanie) i konstruowanie swojej wiedzy poprzez interakcje z nauczycielami, rówieśnikami i środowiskiem. Przestrzeń, jako trzeci nauczyciel odgrywa istotną rolę w procesie nauczania w placówce Gan Balagan. Środowisko jest zaprojektowane w taki sposób, aby zachęcać, stymulować i wspierać eksplorację i chęć odkrywania wśród dzieci.

Na przestrzeni pierwszego tygodnia stażu uczestnicy zaobserwowali, że nauczyciele rozwijali wiedzę dzieci w oparciu o tematy, którymi one były aktualnie zainteresowane, na równi z założonymi ogólnie tematami miesiąca. **Podczas dwutygodniowego stażu głównymi tematami w każdej z grup były owady oraz komunikacja** – rozumiana jako środki komunikacji (w grupach młodszych), ale także jako porozumienie. Temat komunikacji był z kolei silnie związany z tematem miesiąca przewidzianym w programie Edukacji Żydowskiej. Temat ten poruszał jedną z żydowskich wartości – Bikkoret Tov, czyli konstruktywną krytykę. Podczas rozmów z nauczycielami stażyści dowiedzieli się, że program Edukacji Żydowskiej przewidziany na rok szkolny jest oparty o rozwijanie wiedzy na temat świąt i tradycji judaistycznych, a także o przekazywanie wartości pochodzących z Tory. Dodatkowo dwa razy w tygodniu w placówce prowadzone są zajęcia z języka hebrajskiego, przewidziane dla każdej z grup wiekowych, wszystkie posiłki są kosherne, a także co piątek dzieci obchodzą Szabat.

Filozofia Reggio Emilia wspiera założenia Edukacji Żydowskiej placówki Gan Balagan ze względu na silny nacisk na tworzenie więzi i wspólnoty. Oba podejścia podkreślają wagę współpracy (między nauczycielami, rodzicami i szerzej pojmowaną społecznością) dla tworzenia silniejszych więzi, odnawiania poczucia przynależności, ale przede wszystkim do wzięcia wspólnej odpowiedzialności za edukację i rozwój dzieci.

Z obserwacji wynika, iż głównymi metodami pracy z dziećmi w placówce Gan Balagan są: projekt, praca grupowa, praca indywidualna, praca z materiałem poruszającym wyobraźnię (tzw. luźny materiał, np. kartonowe pudełka, klocki itp), tworzenie kącików eksploracji, gdzie dzieci mogą pogłębiać swoją wiedzę, wspólna rozmowa z dziećmi. Również zajęcia artystyczne, muzyczne i ruchowe odgrywają bardzo ważną rolę w edukacji dzieci.

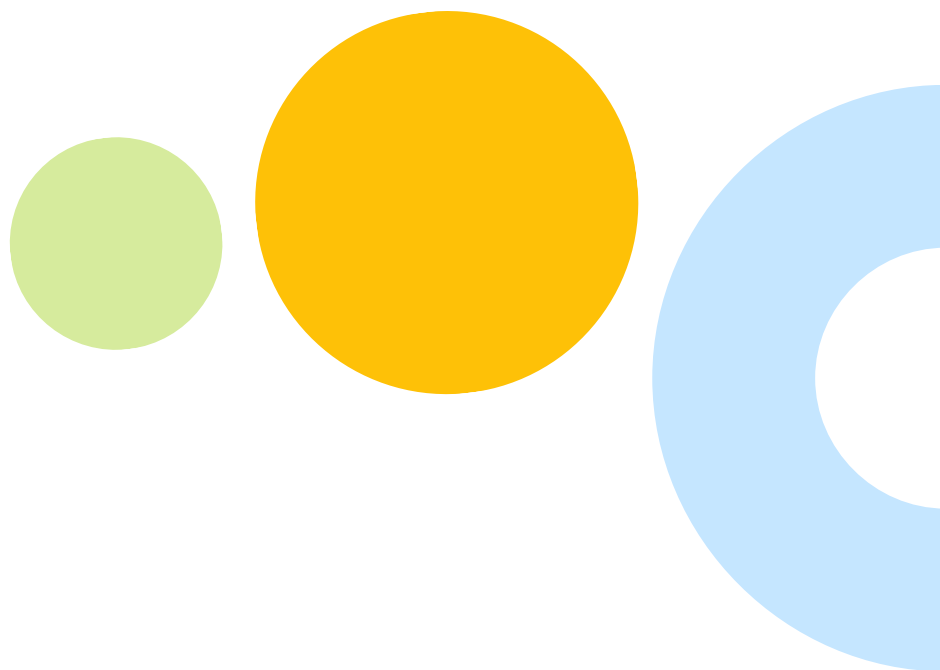
W dniu 27.06. w każdej z grup odbyły się przygotowania do Szabatu. Uczestnicy stażu mieli okazję zaobserwować jak wyglądają typowe aktywności w każdej z grup. Od rana odbyły się zajęcia kulinarne, dzieci przygotowywały chałkę przeznaczoną na wspólny, popołudniowy posiłek, brały udział w grach,

śpiewały piosenki i przypominały sobie co jest potrzebne do kolacji szabatowej. Dzieci wraz z nauczycielami odtwarzały również rytuał kolacji Szabatowej przy wspólnym stole: zapalały świece, dzieliły się chałką, piły sok winogronowy, odmawiały modlitwę.

W dniu 28.06. uczestnicy stażu w ramach rozwijania wiedzy na temat kultury żydowskiej odwiedzili sąsiadującą z placówką Synagogę, gdzie zapoznali się z jej historią, elementami oraz wystrojem. Podczas oprowadzania po synagodze została im zwrócona uwaga na posiadane podziały rodzajów synagog. Dwa podstawowe to synagogi: Aszkenazyjska (odłam społeczności żydowskiej, zamieszkujący środkową, wschodnią i częściowo zachodnią Europę, związany z kulturą jidysz, aszkenazyjscy żydzi stanowią 80% wszystkich żydów na Świecie) oraz Sefardyjska (potomkowie Żydów wypędzonych z terenów Królestwa Kastylii i Aragonii w roku 1492 na mocy tzw. Edyktu z Grenady, wydanego przez Królów Katolickich). Innym ważnym podziałem występującym w Synagogach to stopień restrykcyjnego podejścia do Słowa Tory w podziale na: Ultraortodoksyjną, Ortodoksyjną, Konserwatywną, Reformowaną i Postępową. Każda z w/w Synagog ma znaczące różnice i tylko ortodoksyjna synagoga i konserwatywna uznają się za prawdziwe synagogi.

Podczas drugiego tygodnia stażu (tj. 30.06. – 05.07. 2025r.) do uczestnicy pod asystą nauczycieli prowadzących grupy wykonywali zadania praktyczne: asystowali w zajęciach edukacyjnych oraz zajęciach dodatkowych. Stażyści wzięli udział w organizacji i prowadzeniu zajęć muzycznych, plastycznych, ruchowych oraz wycieczki poza teren placówki. Do ich zadań należało także porządkowanie przestrzeni, organizacja grupy, przygotowywanie materiałów i przestrzeni do zajęć z nauczycielami prowadzącymi, dokumentowanie procesu twórczego i edukacyjnego dzieci, opisywanie stworzonej dokumentacji wizualnej. W dniach 30 czerwca i 1 lipca stażyści uczestniczyli w roli słuchaczy w zajęciach z języka hebrajskiego w grupach 3-4 latków oraz 4-5 latków. W dniu 2.07. stażyści wraz z najstarszą grupą (dzieci 5-6 latnie) udali się na wycieczkę na lotnisko. 3.07 w grupie 4-5 latków odbyło się przedstawienie dla rodziców, które przygotowywały dzieci wraz z nauczycielami i asystą stażystów. W dniu 4 lipca stażyści pomagali w przygotowaniach do zajęć szabatowych.

W dniu 5.07.2025 r. uczestnicy stażu wzięli udział w przygotowanej przez kadrę placówki Gan Balagan prelekcji dotyczącej historii powstania przedszkola i odnawianiu społeczności żydowskiej w Sofii. Nauczyciele przygotowali również prezentacje o metodach pracy z dziećmi, o podejściu Reggio Emilia a także o celach i głównych założeniach Edukacji Żydowskiej.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SHALOM

Organization of the Jews
in Bulgaria

**FUNDACJA
SPIN**

nubo

Full responsibility for the published content lies with the authors as well as with Fundacja SPIN.

Co-Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Foundation for the Development of the Education System (FRSE). Neither the European Union nor FRSE can be held responsible for them.

Dofinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Unia Europejska ani Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji nie ponoszą za nie odpowiedzialności.